

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психолінгвістика»

Ступінь освіти	бакалавр
Освітня програма	052 Політологія
Тривалість викладання	15 чверть
Заняття:	8 семестр
Лекції	2 години на тиждень
Практика	1 години на тиждень
Мова викладання	українська
Кафедра, що викладає	Філології та мовної комунікації

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – група «Психолінгвістика»

Інформація про викладачів:

	Ігнат'єва Світлана Євгенівна Завідувачка кафедри філології та мовної комунікації, спеціальність українська мова професор,
	Персональна сторінка: https://dnipromovantu.com.ua/
	E-mail: Ihnatieva.S.Ye@nmu.one

1. Анотація до курсу

У реаліях сучасного життя знання з психолінгвістики є невід'ємним засобом професійної компетентності фахівця, вимагає постійної копії розумової праці, умінь інтерпретувати різні концепції і теорії, здатності до творчого осмислення аналізованого матеріалу, прагнення до саморозвитку, впливає на формування його якісних рис.

Курс «Психолінгвістика» формує загальне уявлення про особливості функціонування мови, мислення та мовлення, а також дає змогу сформулювати на цій основі навички використання доцільної та ефективної комунікації та міжособистісної взаємодії у професійній діяльності. Глибокі та ґрунтовні знання з психолінгвістики уможливають практичне застосування складників соціолінгвістичної компетенції для досягнення взаємного порозуміння з іншими комунікантами.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Психолінгвістика» – розширення знань здобувачів ступеня бакалавра про закономірності формування мовленнєвої діяльності, особливості процесів мовленнєвої комунікації, використання знаків мови та здійснення мовленнєвої та розумової діяльності, необхідних для майбутньої практичної роботи в гуманітарній галузі – важливої умови успішної діяльності політолога.

Завдання курсу:

- формування уявлення про теоретичні та практичні аспекти функціонування мовленнєвого апарату людини;
- формування уявлення про особливості функціонування мови, мислення та мовлення;
- надання можливості засвоїти методи психолінгвістики та способи їх практичного застосування;
- формування уявлення про закономірності відображення адресанта та адресата у текстах, призначених для діалогічної та полілогічної комунікацій.

3. Результати навчання:

- Спілкуватися на професійному рівні з представниками споріднених галузей знань;
- Застосовувати на практиці методи психолінгвістики;
- Володіти культурою діалогічної та полілогічної комунікацій;
- Здатність планувати і вирішувати завдання власного особистісного та професійного розвитку.

4. Структура курсу

Календарний план курсу

Тижні	Тематика занять	Вид занять	Ресурси	Бали, поточний контроль
1	Психолінгвістика як наука про мовленнєву діяльність	Лекційне заняття	Силабус. Інформаційні джерела: Базові - 1, 2, 6 Додаткові – 1, 7,8.	5
	Становлення психолінгвістики як науки	Практичне заняття	Силабус. Інформаційні джерела: Базові - 3, 4, 7 Додаткові – 2,6,	

2	Біхевіоризм. Дж. Уотсон. Основні методи біхевіоризму – спостереження й експеримент.	Лекційне заняття	Силабус. Інформаційні джерела: Базові – 1,2,8, Додаткові – 3, 5,6,	5
	Практичні й теоретичні моделі продукування мовлення	Практичне заняття	Силабус. Інформаційні джерела: Базові - 5, 6, 8 Додаткові - 1	
3	Теоретичні моделі сприймання мовлення	Лекційне заняття	Силабус. Інформаційні джерела: Базові -2, 7, 8 Додаткові 4	5
	Онтогенез мовлення.	Практичне заняття	Силабус. Інформаційні джерела: Базові - 3, 4, 7	
4	Теорія мовленнєвого впливу і психолінгвістика Спілкування	Лекційне заняття	Силабус. Інформаційні джерела Базові – 1,5,.8 Додаткові - 2	5
	Психолінгвістика тексту	Практичне заняття	Силабус. Інформаційні джерела Базові – 2, 6,8, Додаткові – 4	
5	Методи психолінгвістичних досліджень	Лекційне заняття	Силабус. Інформаційні джерела: Базові – 3, 6, 7 Додаткові - 1, 2	5
	Психолінгвістичний аналіз художнього тексту	Практичне заняття	Силабус. Інформаційні джерела: Базові - 3 Додаткові - 1, 2	

6	Патопсихолінгвістика	Лекційне заняття	Силабус. Інформаційні джерела: Базові - 2, 3 Додаткові – 3,4	5
	Психолінгвістичний аналіз промови (тексту) політика	Практичне заняття	Силабус. Інформаційні джерела: Базові - 2, 3, 7 Силабус. Інформаційні джерела: Базові - 3 Додаткові - 1, 2	
7.	Загальні особливості етнопсихолінгвістики	Лекційне заняття	Силабус. Інформаційні джерела: Базові – 2,3,4 Додаткові - 1, 2	10
8.	Людська комунікацію. Моделі комунікації.	Практичне заняття	Силабус. Інформаційні джерела: Базові – 4,6 Додаткові - 1, 2	
9.	Національно-культурні особливості мовленнєвої поведінки політика	Лекційне заняття	Силабус. Інформаційні джерела: Базові - 3 Додаткові - 1, 2	10
10.		Практичне заняття	Силабус. Інформаційні джерела: Базові – 3, 5 Додаткові - 1, 2	
11.		Лекційне заняття	Силабус. Інформаційні джерела: Базові – 1,6, 8, Додаткові - 1, 2	10

12.		Практичне заняття	Силабус. Інформаційні джерела: Базові – 3, 4,5 Додаткові - 1, 2	
-----	--	-------------------	--	--

Підсумковий контроль

Питання до усної частини заліку

1. Виникнення психолінгвістики; предмет психолінгвістики; термін «психолінгвістика»; теоретичне і прикладне значення психолінгвістичних досліджень. Зв'язок психолінгвістики з іншими науками.
2. Психолінгвістика як міждисциплінарна сфера знань.
3. Контакти мовознавства і психології: В.фон Гумбольдт, Г. Штейнталь та асоціативна психологія (Ч. Осгуд і Дж. Міллер).
4. Три сторони мовних явищ, що виділяються психолінгвістикою.
5. Гіпотези про походження мови в онтогенезі.
6. Трансформаційний напрям у психолінгвістиці (Н.Хомський).
7. Поняття про людську комунікацію. Моделі комунікації.
8. Ідеї І.А. Бодуена де Куртене і А.А. Потебні у психолінгвістиці.
9. Періоди становлення психолінгвістики.
10. Основні гіпотези про співвідношення мови, мови і мислення.
11. Біхевіоризм. Теорія навчання Е.Торндайка. Поведінка з погляду біхевіоризму.
12. Місце мови в системі психічних процесів.
13. Оволодіння іноземними мовами як психолінгвістична проблема.
14. Фоносемантика як розділ психолінгвістики.
15. Психосемантика як розділ психолінгвістики.
16. Тенденція і напрями в сучасній психолінгвістиці. Психолінгвістичні особливості політичної реклами.
17. Сприйняття і розуміння мови.
18. Формування мовного висловлювання.
19. Мова і мислення в концепції Л.С. Виготського.
20. Особливості внутрішньої мови. Норма і патологія мови. Класифікація форм мовних порушень.
21. Пам'ять. Види пам'яті.
22. Розуміння тексту як психолінгвістична проблема.
23. Експериментальні методики у психолінгвістиці.
24. Рівнева організація психолінгвістичних одиниць.
25. Рефлексія мовлення за Л. І. Божович і Є. Д. Божович.
26. Мовна свідомість (П. Я. Гальперін).
27. Мовленнєва діяльність як предмет формування її політолога. Особливості формування мовленнєвих дій фахівця-політолога.

28. Мовленнєві завдання, їхня лінгвістична і психологічна специфіка.
29. Планомірно-поетапне формування мовленнєвих дій:
30. Виформування усвідомлюваних мотивів – цілей.

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Активованій акаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на MicrosoftOffice365.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	Незадовільно

6.2. Здобувач може отримати підсумкову оцінку з дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів. Незалежно від результатів поточного контролю кожен студент має право виконувати підсумкову комплексну контрольну роботу за дисципліною, яка містить завдання, що охоплюють дисциплінарні результати навчання.

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)	Підсумковий контроль за дисципліною відбувається у формі письмової роботи та подальшої усної співбесіди Максимальна кількість балів за екзамен – 100.
--	--

6.3. Критерії оцінювання екзаменаційних питань:

- повна правильна відповідь – 20 балів;
- відповідь містить негрубі помилки – 15-18 балів;
- у відповіді з'являються грубі помилки – 10-15 балів;
- грубі помилки, що свідчать про погане володіння матеріалом – 5-9 балів;
- відповідь невірна – 0 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка». http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікативна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка мінімум один раз на тиждень поштової скриньки на Офіс365 та перегляд новин на Телеграм-каналі, створеному для даного курсу.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Психолінгвістика» (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту або у месенджері Telegram.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, медична довідка).

7.4. Відвідування занять.

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим - в офлайн або онлайн режимі.

Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи.

Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини

хвороби). Оцінки неможливо отримати під час консультацій або інших додаткових годин спілкування з викладачем. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачам вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Психолінгвістика»

Методи навчання

Під час *лекційних та практичних занять* будуть застосовані такі методи навчання:

Пояснення, розповідь, навчальна дискусія, метод критичного й образного мислення, метод ґносеологічний, заняття–діалоги, самостійне спостереження, метод аналізу, обговорення, метод експерименту, метод узагальнення.

8. Рекомендовані джерела інформації

Базові:

1. Белянин В. П. Психолінгвістика / В. П. Белянин. М. : Флінта 2004. 232 с.
2. Калмикова Л. О. Психологія формування мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку [монографія] / Л. О. Калмикова. К. :Фенікс, 2008. 497 с.
3. Калмикова Л. О. Формування мовленнєвих умінь і навичок у дітей: психолінгвістичний та лінгвометодичний аспекти / Л. О. Калмикова. К. : Фенікс, 2003. 300 с.
4. Куранова С.І. Основи психолінгвістики. Київ, Академвидав, 2012. 208 с.
5. Психолінгвістика: навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 053 Психологія / укладачі О.В. Грицук, О.В. Чернякова. Слов'янськ: ДДПУ, 2018. 184 с.
6. Психологія мовлення і психолінгвістика [навч. Пос.] / Л. О. Калмикова, Г. В. Калмиков, І. М. Лапшина, Н. В.Харченко. К. : Фенікс, 2008. – 235 с.
7. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія професійної комунікації. Чернівці, ХХІ, 2010, 317 с.
8. Слухай Н. Когнітологія та концептологія в лінгвістичному висвітленні. Київ, Київський університет, 2011, 294 с.

Допоміжна література

1. Ахутина Т. В. Нейролингвистический анализ динамической афазии. О механизмах построения высказывания / Т. В. Ахутина. М. : Теревинф, 2002. 144 с.
2. Выготский Л. С. Избранные психологические исследования. Мышление и речь. Проблемы психологического развития ребенка / Л. С. Выготский. М. : Изд-во АПН РСФСР, 1956. 519 с. (не перевод.)
3. Жинкин Н. И. Язык – речь – творчество: Исследования по семиотике, психолінгвістике, поезитике / Н. И. Жинкин. М. : Лабиринт, 1998. 366 с. (не перевод.)
4. Засєкіна Л.В., Засєкін С.В. Вступ до психолінгвістики (<http://elib.ua.edu.ua>).
5. Леонтьев А. А. Основы психолінгвістики / А. А. Леонтьев. М. : Смысл, 1999. 287 с.
6. Лурия А. Р. Язык и сознание / А. Р. Лурия. Ростов-на-Дону : Изд-во «Феникс», 1998. 416 с. (не перевод.)
7. Румянцева И. М. Психология речи и лингвопедагогическая психология / И. М. Румянцева. М. : PerSe (Логос), 2004. 316 с.
8. Ягунова Е. В. Эксперимент в психолінгвістике: Конспекты лекций и методические рекомендации / Е. В. Ягунова. Санкт-Петербург, 2005. 38 с.

Інформаційні ресурси:

1. <https://psycholing-journal.com/index.php/journal> Психолінгвістика
2. <http://tpppjournal.com.ua/> «Теоретичні і прикладні проблеми психології»
3. <http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/arkhiv-vydannia> «Актуальні проблеми психології»
4. <http://www.tpsp-journal.kpu.zp.ua/> «Теорія і практика сучасної психології»
5. <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/psychology> «Психологія»
6. <http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/ls> «Мова і суспільство»